

मन्युः तापसः। मन्युः। १-३ त्रिष्टुप्, ४-७ जगती

त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः।

तिग्मेषव आयुधा संशिशाना अभि प्र यन्तु नरो अग्निरूपाः ॥ १०.०८४.०१

मन्यो- रुद्र । मरुत्वः- मरुतां प्राणविशेषाणां पितः । सरथम्- समानं रथमारुहन्तः । आरुजन्तः- गच्छन्तः । हर्षमाणासः- हृष्टाः । धृषिताः- शत्रुधर्षकाः । तिग्मेषवः- तीक्ष्णबाणाः । आयुधा- आयुधानि । संशिशानाः- तीक्ष्णीकुर्वन्तः । अग्निरूपाः- ज्वलन्तः । नराः- नेतारः । अभि प्र यन्तु- प्रकर्षेणाभिगच्छन्तु ॥१॥

अग्निरिव मन्यो त्विषितः सहस्व सेनानीनः सहुरे हूत एधि।

हत्वाय शत्रून्वि भजस्व वेद ओजो मिमानो वि मृधो नुदस्व ॥ १०.०८४.०२

मन्यो- रुद्र । अग्निरिव- पावक इव । त्विषितः- दीप्तः । सहस्व- शत्रूनभिभव । सहुरे- सहनशील । नः- अस्माकम् । सेनानीः- सेनापतिः सन् । हूतः- साहाय्यार्थमाहूतः सन् । एधि- वर्धस्व । शत्रून्- आवरणानि । हत्वाय- हत्वा । वेदः- संपदं ज्ञानं वा । वि भजस्व- प्रयच्छ । ओजः- बलम् । मिमानः- कुर्वन् । मृधः- शत्रुभूतवृत्राणि । वि- विशेषेण । नुदस्व- नाशय ॥२॥

सहस्व मन्यो अभिमातिमस्मे रुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहि शत्रून्।

उग्रं ते पाजो नन्वा रुरुध्रे वशी वशं नयस एकज त्वम् ॥ १०.०८४.०३

मन्यो- रुद्र । अस्मे- अस्माकम् । अभिमातिम्- अभिमानाख्यं शत्रुम् । सहस्व- अभिभावय । रुजन्- भञ्जन् । मृणन्- हिंसन् । प्रमृणन्- प्रकर्षेण हिंसन् । शत्रून्- शत्रुभूतावरणानि प्रति । प्रेहि- तज्जयार्थं गच्छ । उग्रम्- उद्गूर्णम् । ते- तव । पाजः- बलम् । ननु । आ रुरुध्रे- आवरणानि आरुन्धन्ति । एकज- हिरण्यगर्भज । त्वम् । वशी सन् । वशं नयसे- तान्यावरणानि वशं प्रापयसि ॥३॥

एको बहूनामसि मन्यवीळितो विशांविशं युधये सं शिशधि।

अकृत्तरुत्तवया युजा वयं द्युमन्तं घोषं विजयाय कृण्महे ॥ १०.०८४.०४

बहूनाम्- अनेकेषाम् । एकः असि- एकः प्राणोसि । मन्यो- रुद्र । ईळितः- स्तुतः सन् ।
विशंविशम्- प्रत्येकं भवदीयं मनुष्यम् । युधये- युद्धाय । सम्- सम्यक् । शिशाधि- तीक्ष्णीकुरु ।
अकृत्तरुक्- अच्छिन्नप्रकाश । त्वया युजा- त्वद्योगेन । वयम् । द्युमन्तम्- दीप्तिमत् । घोषम्- हर
हर महादेवेत्यादिगर्जनम् । विजयाय । कृण्महे- कुर्मः ॥४॥

विजेषकृदिन्द्र इवानवब्रवोऽस्माकं मन्यो अधिपा भवेह ।

प्रियं ते नाम सहुरे गृणीमसि विद्वा तमुत्सं यत आबभूथ ॥ १०.०८४.०५

इन्द्र इव- ईशानाधिदेवतेव । विजेषकृत्- जयशीलः । अनवब्रवः- अदूषणवचनः सन् । मन्यो- रुद्र ।
अस्माकम्- नः । अधिपाः- पालकः स्वामी । इह- अत्र । भव । सहुरे- सहनशील । प्रियम्-
अस्मत्प्रेमपात्रम् । ते- तव । नाम । गृणीमसि- गृणीमः । यतः- यस्माद्विरण्यगर्भात् । आबभूथ-
त्वमभवः । तमुत्सम्- तं बलं हिरण्यगर्भारव्यम् । विद्वा- वयं जानीमः ॥५॥

आभूत्या सहजा वज्र सायक सहो विभर्ष्यभिभूत उत्तरम् ।

क्रत्वा नो मन्यो सह मेद्येधि महाधनस्य पुरुहूत संसृजि ॥ १०.०८४.०६

आभूत्या- संहारशक्त्या । सहजाः- सह जातस्त्वम् । वज्र- वज्रपाणे । सायक- सायकपाणे ।
उत्तरम्- श्रेष्ठम् । सहः- बलम् । विभर्षि- धारयसि । अभिभूते मन्यो- संहाररुद्र । नः- अस्मभ्यम् ।
क्रत्वा सह- भवत्सङ्कल्पानुकूलेभ्यः । मेद्येधि- स्निग्धो भव । पुरुहूत- बहुभिर्हृत । महाधनस्य-
महाधनम् । संसृजि- सृज ॥६॥

संसृष्टं धनमुभयं समाकृतमस्मभ्यं दत्तां वरुणश्च मन्युः ।

भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः पराजितासो अप नि लयन्ताम् ॥ १०.०८४.०७

संसृष्टम्- सम्यक् विसृष्टम् । समाकृतम्- सम्यगानीतम् । उभयम्- अभ्युदयनिःश्रेयसात्मकं धनम् ।
वरुणश्च- ऋताधिदेवता च । मन्युः- रुद्रश्च । अस्मभ्यम्- नः । दत्ताम्- प्रयच्छताम् । शत्रवः-

आवरणाख्यरिपवः । हृदयेषु । भियम्- भयं । दधानाः- धारयन्तः । पराजितासः- पराजिताः । अप
नि लयन्ताम्- अपगच्छन्तु निलीना भवन्तु ॥७॥

Dr. Rangraji